לא רוב טובה ולא רוב פורענות [א]ואין מרבין עליו ואין מדקדקין עליו קיבל מלין אותו מיד נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה חוזרים ומלין אותו שניה נתרפא מטבילין אותו מיד ושני ת"ח עומדים על גביו ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו אשה נשים מושיבות אותה במים עד צוארה ושני ת"ח עומדים לה מבחוץ ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות [ב]אחד גר ואחד עבד משוחרר [ג]ובמקום שנדה טובלת שם גר ועבד משוחרר טובלין וכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה אמר מר גר שבא להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר ומודיעים אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות מ"ט דאי פריש נפרוש [ד]דא"ר חלבו [ה]קשים גרים לישראל כספחת דכתיב [1]ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב: ומודיעים אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני: מ"ט א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [ו]בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה ולא ניתן להשבון [ז](ומודיעים אותו עון שכחה ופאה): ואין מרבים עליו ואין מדקדקים עליו: אמר רבי אלעזר מאי קראה דכתיב [2]ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה אמרה לה אסיר לן תחום שבת [3]באשר תלכי אלך אסיר לן יחוד באשר תליני אלין מפקדינן שש מאות וי"ג מצות עמך עמי אסיר לן עבודת כוכבים ואלהיך אלהי [ח]ארבע מיתות נמסרו לב"ד [4]באשר תמותי אמות [ט]ב' קברים נמסרו לב"ד ושם אקבר מיד ותרא כי מתאמצת היא וגו': קיבל מלין אותו מיד: מ"ט [י]שהויי מצוה לא משהינן: נשתיירו בו ציצין המעכבין המילה וכו': כדתנן [כ]אלו הן ציצין המעכבין המילה בשר החופה את רוב העטרה ואינו אוכל בתרומה וא"ר ירמיה בר אבא אמר רב [ל]בשר החופה רוב גובהה של עטרה: נתרפא מטבילין אותו מיד: נתרפא אין לא נתרפא לא מאי טעמא משום [מ]דמיא מרזו מכה: ושני ת"ח עומדים על גביו: והא [נ]א"ר חייא א"ר יוחנן גר צריך שלשה הא א"ר יוחנן לתנא תני שלשה: טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו: למאי הלכתא [ס]דאי הדר ביה ומקדש בת ישראל ישראל מומר קרינא ביה וקידושיו קידושין: אחד גר ואחד עבד משוחרר: קסלקא דעתך לקבל עליו עול מצות ורמינהו במה דברים אמורים בגר [ע]אבל בעבד משוחרר אין צריך לקבל אמר רב ששת לא קשיא הא ר"ש בן אלעזר הא רבנן דתניא [5]ובכתה את אביה ואת אמה וגו' בד"א שלא קבלה עליה [פ]אבל קבלה עליה מטבילה [צ]ומותר בה מיד ר"ש בן אלעזר אומר אע"פ שלא קבלה עליה כופה ומטבילה לשם שפחות וחוזר ומטבילה לשם שחרור ומשחררה ומותר

לא רוב הטובה. לפי שילך הרע מתוך אחריתו כדאמרי' במס' סוכה (דף נב:) ושמא תזוח דעתו עליהו ויתעלה: **ואין מרבין עליו.** דברים לאיים עליו שיפרוש: **ציצין.** חתיכות בשר שלא נפרעת המילה כהלכתה: **ומודיעין אותו מקצת מצות.** דהשתא ע"י טבילה הוא נכנס לכלל גירות הלכך בשעת טבילת מצוה צריך לקבל עליו עול מצות: **אחד גר ואחד עבד משוחרר.** לקמן מפרש למאי הלכתא אקשינהו: **ובמקום שנדה טובלת.** בארבעים סאה: **שם גר ועבד משוחרר טובלין.** ואע"פ שאין טבילתו משום טומאה וטהרה כשאר טבילות: **חוצץ בגר ועבד משוחרר ובנדה.** לבעלה. ואע"פ שאין טבילתן לענין מגע טהרות כשאר טבילות: **דאי פריש.** שלא יתגייר: **נפרוש.** ולא איכפת לן: **דאמר מר קשים גרים לישראל כספחת דכתיב ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב.** לשון ספחת שאוחזין מעשיהם הראשונים ולומדים ישראל מהם או סומכין עליהם באיסור והיתר: **ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה.** שלא יאמרו עניים הללו הלוקטין פאת שדה גזלנים הם ועומד עליהם והורגם בדיניהם שבני נח הוזהרו על הגזל בסנהדרין (דף נו.) ואזהרתן זו היא מיתתן דלא בעו התראה לפיכך בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה דעובד כוכבים קפיד על דבר מועט ולגבי ישראל הויא מחילה: **ולא ניתן להשבון.** אינו בתורה אלא נהרג דגבי ישראל כתיב והשיב את הגזלה אשר גזל (ויקרא ה) אבל בני נח אמרינן בסנהדרין (דף נז:) אזהרתן זו היא מיתתן וכיון שעבר על אחת מז' מצות נהרג: לישנא אחרינא **מודיעים אותו עון לקט שכחה ופאה.** הואיל והן מקפידים על הממון כ"כ כדאמר דנהרג על פחות משוה פרוטה מודיעין אותו עון לקט כו' שמא יחזור בו מלהתגייר. ולשון זה עיקר דאי משום טעמא קמא מאי לשון עון לקט שכחה ופאה ידיעוהו (א) שילקטו עניים בשדהו: **אסיר לן יחוד.** להתייחד עם אשת איש: **ב' קברים.** אחד לנסקלים ולנשרפים שהרשיעו בעבירות חמורות ואחד לנהרגים ולנחנקים שאין מיתתן חמורה ואינם רשעים כל כך: **עטרה.** שורה גבוהה שסביב הגיד וממנה הולך ומשפע למעלה ולמטה: **רוב גובהה.** של אותה שורה ולא תימא רוב היקיפה: **ואין אוכל בתרומה.** אם כהן הוא דכהן ערל אסור בתרומה כדאמר לקמן בפרק הערל(ד): **מרזו מכה.** מבכידין את חולי המכה כמו מיטרא רזיא לאילני במסכת תענית (דף ג:): **דאי הדר ביה.** לקדמותו ואח"כ קדש בת ישראל מקודשת וצריכה גט דישראל מומר(ו) קידושיו קידושין דישראל(ס) הוא: **קס"ד.** דהאי דאקיש שיחרור של עבד לגירות העובד כוכבים לקבל קאמר שבשעת טבילת שחרור העבד צריך להודיעו מקצת מצות: **אבל עבד אין צריך לקבל.** בשעת שחרור דמשעה שטובל לשם עבדות שייך במצות דכתיב (דברים ה) למען ינוח עבדך ואמתך ועוד דגמרי' (חגיגה דף ד.) לה לה מאשה: **שלא קבלה עליה.** להתגייר: **כופה ומטבילה לשם שפחות.** דכל טבילות עבדים על כרחן היא: **ומשחררה.** ומטבילה לשם שחרור בע"כ:

מטבילין אותו מיד. משמע שהמילה קודם טבילה וכדאמר אין גר עד שימול ויטבול ותימה דאמר בהערל (לקמן דף עא.) מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה ואר"י דשאני התם דאכתי לא חזי למילה: **במקום** שהנדה טובלת. טבילת נדה לא כתב קרא בהדיא ופי' רב יהודה גאון דנפקא לן בק"ו ממגעה דטעון טבילה וכ"ש היא עצמה ור"ת מפרש דנפקא לן מהא דדרשינן בע"ז (דף עה:) אך במי נדה יתחטא מים שהנדה טובלת בהם וכמה הם מ' סאה ורבינו יצחק פירש דנפקא מהא דדרשינן בפ' במה אשה (שבת דף סד:) תהיה בנדתה תהא בנדתה עד שתבא במים [א]: **שם** גר ועבד טובלים. בכולי שמעתין משמע דעבד בעי טבילה כשמשתחרר ולא סגי ליה בטבילה קמייתא וקשה דבהשולח (גיטין דף מ.) אמרינן הכותב שטר אירוסין לשפחתו ואמר לה הרי בו והתקדשי בו משמע דמקודשת אע"ג דלא טבלה וי"ל דאיירי כגון שטבלה מקודם לשם שחרור שהטבילה של שחרור קודמת לגט כדמשמע לקמן דקתני ומטבילה לשם שחרור ומשחררה ומותר בה מיד: **וכל** דבר שחוצץ בטבילה כו' ובנדה. תימה דלענין הכשר מקוה פשיטא ליה שאין לחלק בין נדה לבעלה ובין טהרות דקאמר במקום שהנדה טובלת ולענין חציצה תלי נדה בטבילת טומאה וטהרה וי"ל דבחציצה דאיכא מילי טובא דלא הוי אלא מדרבנן כגון רובו ואינו מקפיד או מיעוטו ומקפיד איצטריך לאשמועינן דבחציצה דרבנן נמי אין לחלק בין לבעלה לטהרות ואיכא מילי דחציצה דאמר בפ' בתרא דנדה (דף סו. ושם) ה"מ לטהרות אבל לבעלה לא והיינו ספק חציצה אבל ודאי חציצה אפילו דרבנן לא הקילו לבעלה יותר מלטהרות ובקונטרס לא גרס ליה במסכת נדה משום הא דהכא: **קשים** גרים לישראל (ב) כספחת. לפי שאין בקיאין בדקדוקי מצות וישראל למדין ממעשיהם ובמס' נדה (דף יג: ושם) פירש בקונטרס עוד לשון אחר משום דכל ישראל ערבים זה בזה [ס]וקשה דבפרק אלו נאמרים (סוטה דף לז:) משמע שלא היו ערבין על הגרים דלא חשיב התם ערבות של ערב רב ועוד י"ל דקשים גרים לישראל לפי שמתערבין בהם ואין שכינה שורה אלא על משפחות המיוחסות שבישראל וי"מ לפי שביותר הוזהרו ישראל על הגרים ואין יכולין להזהר מאונאתן [ש] ב):
אלא

עין משפט נר מצוה

קלג א מיי' פי"ד מהל' איסורי ביאה הל' ב סמג לאוין קטז טוש"ע י"ד סימן רסח סעיף ב:
קלד ב מיי' שם הל' ט סמג שם טוש"ע שם סימן רסח סעי' ג:
קלה ג מיי' שם פי"ג הל' יג ופ"א מהל' מקוואות הל' כב סמג שם טוש"ע שם סימן רסח סעיף ב:
קלו ד מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' יח:
קלז ה מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ט:
קלח ו ז מיי' פ"ג מהל' מילה הל' ג סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רסד סעיף ה:
קלט ח מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' יז סמג לאוין קטז טוש"ע שם סימן רסח סעי' ב:
קמ ט מיי' שם הל' יב סמג שם טוש"ע שם סי' רסז סעיף ז:
קמא י מיי' פ"ח מהל' מלכים הלכה ה:

◆

תורה אור השלם

1. כי ירחם יי את יעקב ובחר עוד בישראל והניחם על אדמתם ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב: ישעיהו יד א
2. ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה: רות א יח
3. ותאמר רות אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמך עמי ואלהיך אלהי: רות א טז
4. באשר תמותי אמות ושם אקבר כה יעשה יי לי וכה יסיף כי המות יפריד ביני ובינך: רות א יז
5. והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ואחר כן תבוא אליה ובעלה והיתה לך לאשה: דברים כא יג

◆

תוספות ישנים

שמלא נפשו גבי ימול עובד כוכבים ולא ימול כותי לפי שהוא מל לשם הר גריזים וי"ל דהתם עדיף טפי לפי שהישראל עומד ע"ג של כותי: א) ע"ש מקוי דכתיב ירחץ בגדיו כ"ש היא עצמה שצריכה טבילה וי"מ דכתיב ומזה מי הנדה מכאן לנדה שצריכה מים: ב) ע"ש לפי שהקב"ה מעניש אותנו על ידם כשמטיבים מעשיהם ואומר כי הוא רואה שאין אנו טובים במצות כמותם אע"פ שאינם מזרע כשר כמותנו: ומודיעין אותן עון לקט שכחה ופאה מפני שאנו חוששין פן יראו העניים באים בשדותיהם ללקוט לקט שכחה ופאה ויהרגו אותם כמו שהם שופטים בדיניהם מפני שבן נח נהרג על פחות משוה פרוטה ולא ניתן להשבון שאזהרה שלהם זו היא מיתתן ולא קרינן בהו והשיב את הגזלה ומהרגין בלא התראה דבן נח א"צ התראה. וי"מ מודיעין אותו עון לקט מפני שמקפידים על ממון מועט וחיישינן שמא יחזרו לסורן ומהשתא מודיעין אותו לו שיזהר ולא יקפיד ואי פריש מהשתא נפרוש לפי שיהיה עני לגזה. וזה הפי' נראה אבל פירוש קמא לא נהירא דא"כ דלא חיישינן אלא שמא יהרגו בדיניהם העניים. מה לנו להודיעם עון לקט שכחה ופאה נאמר להם הזהרו שלא תהרגו עניים כשיבאו ללקוט בשדותיכם כי דינם כזה אבל השתא ניחא עון לקט וכו':

מסורת הש"ס

א) קידושין ע: ע"ש נדה יג: לקמן קט., ב) ע"ז עה:, ערכין סב., ג) רש"ל מ"ז, ד) [סנהדרין מט:], ה) [שם מז.], ו) [לעיל לט.], ז) לקמן עא: שבת קלז., ח) [לקמן קכ: קלא.], ט) [לעיל מו:], י) [אין הפירוש שמותר לבא עליה מיד דהא בעינא להמתין ג' חדשים ע' ב"ח פ"ח מהל' מלכים דין ה], כ) [דף ע.], ל) בס"א: משומד, מ) בס"א נוסף: רשע, נ) [ע' תוספות חגיגה יא. ד"ה לא נצרכה יומי יומא עא. ד"ה מכאן], ס) [נ"ל והקשה], ע) [וע"ע תוס' קידושין ע: ונדה יג: ד"ה קשים].

◆

גליון הש"ס

גמ' קשים גרים לישראל כספחת. ורמב"ם פי"ג הל' י"ג מהל' א"ב איתא כנגע צרעת:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לישנא אחרינא וכו' ידיעוהו שסופו שילקטו: (ב) תוס' ד"ה קשים גרים לישראל כספחת. נ"ב עיין בתוס' פ' י' יוחסין דף ע ע"ב:

◆

מוסף רש"י

דאי פריש נפרוש. שאם בא לחזור בו יחזור (רות א טז). **קשים גרים לישראל כספחת.** שאינם זהירים במצות ומרגילים אותם במנהגיהם ולומדים מן מעשיהם (קידושין ע: ובכ"ר לקמן קט:). או: שאין בקיאין במצות ומביאין פורענות. ועוד שמא למדים ישראל ממעשיהן, מפי מורי הזקן, ויש אומר שכל ישראל ערבים זה בזה, ולאו מילתא היא שלא נתערבו בשביל הגרים, דאמרינן במס' סוטה (לז:) נמצא לכל אחד מישראל שש מאות אלף ושלשת אלפים ותק"ג בריתות, שכולן נתערבו זה בזה, אלמא לא נתערבו על הגרים (נדה יג:). בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה. בן נח שגזל את ישראל פחות משוה פרוטה, אע"ג דגבי ישראל לאו ממונא הוא דמחלי עליה, גבי עובד כוכבים ממונא הוא וכן נח נצטוה על הגזל בסנהדרין (נו.) ואזהרה שלהן זו היא מיתתן ואין צריכין התראה (ע"ז עא:) ואשמועינן ר' יוחנן דעכו"ם לא מחיל אפילו אפחות משוה פרוטה והוי גזל לדידהו (עירובין סב.). **ולא ניתן להשבון.** דגבי ישראל כתיב והשיב את הגזלה, אבל בעכו"ם לא כתיב השבה, הלכך כיון שעבר נהרג ואינו משלם (שם) ולא מחייב לאהדורה להאי ישראל דהא מחיל עליה (ע"ז עב.). אמר לה אסיר לן כו'. שמתוך דבריה של רות אתה למד מה שאמרה לה נעמי (רות א טז). תחום שבת. שלא חוץ לתחום בשבת (שם). אסיר לן יחוד. להתייחד עם אשה נקבה עם זכר שאינו אישה (שם). מפקדינן שש מאות וי"ג מצוות. עמינו מובדלים משאר עמים בתרי"ג מצות (שם). אלו הן ציצין רצועות של בשר שנשארו מן הערלה (שבת קלז.). העטרה. היא שפה גבוה המקפת את הגיד סביב וממנה משפע יורד לראשו (שם). ואינו אוכל בתרומה. אם כהן הוא, דילפינן ביבמות (ע.) שערל אסור בתרומה (שם). רוב גבוהה. לא תימא רוב העטרה דקתני מתני' רוב היקפה אלא אפילו רוב גובהה במקום אחד (שם קלז:) אע"ג דאין רוב היקפה (לקמן עא:). דמיא מרזו מכה. מחזקים ומגדלות כתב המכה, ותכרו מיטרא רזיא לאילני כמס' תענית (לקמן עב:). גר צריך שלשה. ישראלים שנזקקין לו להטבילו ולהודיעו מקצת מצות קלות וחמורות (קידושין סב.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones